

UCHWAŁA Nr XXXVIII/302/2017
RADY MIEJSKIEJ W BARANOWIE SANDOMIERSKIM
z dnia 30 marca 2017 roku

w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 446 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 1390 z późn. zm.), uchwala się co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020, zwany dalej „Gminnym Programem”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Baranów Sandomierski.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej

Henryk Róg

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
NA LATA 2017–2020

WSTĘP

Instytucja rodziny jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Objęta jest szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza przez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje, że kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, podkreślając również zapewnienie ochrony praw dziecka, dając każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Zadaniem państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych. W tych okolicznościach rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielenia im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodzin rozumianych jako instytucja, podlegająca ochronie i opiece państwa, jak i dla jej poszczególnych członków.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Coraz częściej i mocniej akcentowana jest w społeczeństwie potrzeba zwalczania tego zjawiska. Zastosowanie nowych lecz sprawdzonych już metod pomocy ofiarom i oddziaływań względem sprawców przemocy może przyczynić się do zmiany niekorzystnej sytuacji wielu rodzin.

Istotny wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma również dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją sklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Mówiąc o przemocy w rodzinie musimy brać pod uwagę każdy z jej aspektów: psychologiczny, moralny i prawny. Pomoc ofiarom i sprawcom przemocy domowej jest skuteczna wtedy, gdy całościowo obejmuje problem.

II. Podstawy prawne

Gminny program przeciwdziałania przemocy (...) swoje uwarunkowanie prawne ma przede wszystkim w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., a jego zakres odnosi się do założeń jakie zawiera Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020. Będzie też realizowany w oparciu o obowiązujące przepisy prawa funkcjonujące w tym zakresie jak:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. *o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. Nr 125, poz. 842),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2013 r. poz. 182, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2012r. poz. 1356, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*, (Dz. U. z 2012 r. poz. 788, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny*, (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.),

Do zadań gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym:

1. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych (ZI).

W ramach zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
2. opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Należy również zaakcentować obowiązkowe zadania powiatu w zakresie walki z przemocą w rodzinie do których należy:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych, w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) nakłada obowiązek podjęcia odpowiednich działań w formie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą, w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” („NK”), która nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji,

(M-GOPS) realizuje ustawowe działania i świadczy pomoc. W grupie najczęściej spotykanych przyczyn, dla których osoby i rodziny decydują się na skorzystanie z pomocy społecznej są: problemy wynikające z konieczności leczenia ciężkich i przewlekłych chorób, bezrobocie, stan ubóstwa i niepełnosprawność.

Tabela 1. Przyczyny udzielania pomocy społecznej (finansowej, rzeczowej, usług) w Gminie Baranów Sandomierski w latach 2012 – 2016

L.p.	Przyczyny udzielenia pomocy	Liczba rodzin				
		2012r.	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.
1.	Długotrwała lub ciężka choroba	243	256	223	212	199
2.	Bezrobocie	273	270	218	195	178
3.	Ubóstwo	179	164	137	156	167
4.	Niepełnosprawność	164	169	154	131	131
5.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	74	95	81	77	71
	w tym wielodzietności	74	81	81	77	71
6.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	63	54	40	31	25
7.	Alkoholizm	32	37	26	23	23

Zródło: Dane M-GOPS w Baranowie Sandomierskim.

Zjawisko przemocy domowej wśród problemów społecznych w danych statystycznych zdaje się być niewielkie. Osoby zajmujące się tą problematyką są zgodne co do tego, iż tylko pewna część zdarzeń jest ujawniana. Przyczyny takiego stanu leżą zarówno po stronie psychiki ofiar, społecznego przyzwolenia na niektóre formy przemocy, jak też brak skuteczności działań instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie temu zjawisku.

Dla oszacowania skali zjawiska przemocy w rodzinach w gminie Baranów Sandomierski posłużyły dane Zespołu Interdyscyplinarnego, prowadzącego działania przy M-GOPS, w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Zobowiązuje ona do współdziałania instytucji i jej przedstawicieli w celu zapewnienia pomocy ofiarom przemocy. Efektem tej współpracy powinno stać się odizolowanie sprawców od ofiar przemocy i specjalistyczne ich wsparcie.

V. Analiza SWOT

Zasoby Gminy Baranów Sandomierski w zakresie realizacji Gminnego programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Posterunek Policji,
 - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - placówki oświatowo-wychowawcze,
 - zakłady opieki zdrowotnej,
 - organizacje pozarządowe,
 - parafie,
 - Środowiskowy Dom Samopomocy,
 - Warsztat Terapii Zajęciowej.

Czynniki gwarantujące właściwą realizację Gminnego programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- ubóstwo,
- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

Przewidywane efekty realizacji Gminnego programu

Realizacja celów zakłada:

- zmiana postaw społecznych poprzez uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
- spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie,
- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
- niwelowanie skutków przemocy w rodzinie,
- działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie.

6.1. Profilaktyka i edukacja społeczna

Obejmuje wszelkie działania zapobiegające zjawiskom przemocy poprzez profilaktykę, monitorowanie, diagnozę problemów zagrażających bezpieczeństwu rodziny i jej członków.

Działania:

1. Opracowanie i aktualizowanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze gminy - realizujący M-GOPS.
2. Działania edukacyjne, informacyjne i poradnictwo z tematyką przemocy dla osób z terenu gminy zainteresowanych tą problematyką – realizujący: pracownicy socjalni MGOPS, funkcjonariusze Posterunku Policji, przedstawiciele GKRPA, członkowie organizacji pozarządowych, nauczyciele z placówek oświatowych, przedstawiciele służby zdrowia, parafie, członkowie ZI.
3. Poradnictwo i edukacja rodzin z terenu Gminy służąca wzmocnieniu wychowawczych i opiekuńczych kompetencji rodzicielskich – realizujący: pracownicy socjalni i asystenci MGOPS, funkcjonariusze Posterunku Policji, nauczyciele z placówek oświatowych, parafie, członkowie ZI.

6.3. Oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie

To wszelkie oddziaływania przerywające przemoc w rodzinie i zapobiegające dalszej przemocy oraz działania ukierunkowane na zmianę zachowań agresywnych, prowadzących do przemocy w rodzinie.

Działania:

1. Informowanie w ramach procedury „Niebieskie Karty” o konsekwencjach popełnianych czynów, motywowanie do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, przeprowadzanie rozmów motywujących do walki z nałogami: nadużywaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków - realizujący: przedstawiciele ZI i grup roboczych.
2. Działania separujące sprawców od ofiar przemocy w rodzinie - realizujący: zgodnie z posiadanymi uprawnieniami funkcjonariusze Policji, Prokuratura, Sąd.
3. Współdziałanie i wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie - realizujący: zgodnie z posiadanymi uprawnieniami funkcjonariusze Policji, Prokuratura, Sąd, przedstawiciele ZI i grup roboczych.

6.4. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

1. Uczestnictwo kadry instytucji pomocowych zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Wsparcie osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi zjawiskiem przemocy, w tym także z podejrzanymi o stosowanie przemocy względem członków rodziny (superwizja, grupy wsparcia, wsparcie terapeutyczne) – realizujący: Gmina Baranów Sandomierski, ZI, GKRPA.

Działania podejmowane względem problemów przemocy w rodzinie będą realizowane zgodnie ze strategią niniejszego Programu. Opracowany w ten sposób plan działania będzie przebiegał na wielu płaszczyznach przez wszystkie organy zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy, ograniczenia skali tego zjawiska i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych. Jego realizacja powinna przynieść korzystne efekty dla mieszkańców Gminy Baranów Sandomierski.

Objaśnienie zastosowanych w dokumencie skrótów:

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

GR – Grupa Robocza

M-GOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

NK – Niebieskie Karty